СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

ОФІЦІЯЛЬНИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Число 145. — Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 23. червня, 1924. — VOL. XXXII. No. 145. Jersey City, N. J., Monday, June 23, 1924. — THREE CENTS

Стейтові сенатори на страйку

ПРОВІДЕНС, Ровд Айленд, 20. червня. — Щоби не допустити до засідання сенату стейтової леґіслятури, републиканські сенатори не прийшли ґреміяльно (громадно) на засідання, через що воно не могло відбутися.

На засідання прийшов лишень один з них і то лишень на те, щоби зажадати обчислення присутних та вимогти на предсідателі заяву, що засідання відбутися не може.

ПЕРЕД ДЕМОКРАТИЧНОЮ КОНВЕНЦІЄЮ.

НЮ ЙОРК, 20. червня. — Провідники демократичної партії вже покінчили приготовання до демократичної конвенції, що починається тут на другий тиждень.

Всі кандидати на кандидатів на уряд президента Злучених Держав уже отворили свої аґітаційні бюра, і сі вже працюють повною силою пари. І ґубернатор Смит і бувший міністер скарбу Мекаду говорять кождий про себе, що він, а не його противник буде іменований. З менчих кандидатур висувають бувшого американського амбасадора до Анґлії Дейвиса та сенатора Робинсона. Сей послідний, однак, в самий передодень конвенції посварився та побився з одним лікарем на площи гри в „ґолфа" коло Вашінґтону.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ.

НЮ ЙОРК, 20. червня. — Пенсилвенійська Зелізниця навязала переговори з робітниками, які домагаються підвишки робітничої заплати.

КАНАДИЙСЬКИЙ УРЯД ДАЄ УЛЬТИМАТ СТРАЙКАРЯМ.

ОТАВА, Канада, 20. червня.—Почтовий уряд видав страйкуючим почтовим урядникам загрозу, що всі страйкарі, які не вернуть до роботи до 8. години завтра рано, будуть відправлені на все зі служби.

ПРАЦЯ КОЛО РОЗДІЛУ БОНУСА.

ВАШІНҐТОН, 20. червня. — Секретаріят (міністерство) війни подає до відома, що бляпкети для аплікацій о бонус будуть уже готові в суботу.

Друкують не менче, лишень 6 міліонів штук.

ХОЧЕ ЗА ОДИН ДЕНЬ ПЕРЕЛЕТІТИ ЧЕРЕЗ АМЕРИКУ ВПОПЕРЕК.

МИНІОЛА, Лонґ Айленд, 21. червня. — Американський поручник Мон, що збирався перелетіти за один день з Ню Йорку впоперек Злучених Держав до Сан Франциско, не міг виїхати в дорогу через мраку. Виїзд відложено на кращу погоду.

РОЗБИТТЄ КОРАБЛЯ.

СТ. ДЖАН, Ню Фавидленд, 20. червня. — Італійський пароплав Кляра Камус зударився на повнім морю з Метаґама, кораблем Канадийського Пасифика („Сі-Пі-Яр"-а). Метаґама, котрий мав на собі 700 пасажирів, відніс такі сильні ушкодження, що йому грозило затоплення. Він з бідою добився до сього порту.

КЕРМУЄ МІСТОМ З ВЯЗНИЦІ.

МИНІОЛА, Лонґ Айленд, 20. червня. — Майор міста Лонґ Бічу Вілєм Райнолдс, котрого засуджено за надужиттє міських фондів, править містом з вязниці. З ним сидить у вязниці міський скарбник, засуджений на вязницю за таку саму провину.

СЕМЕРО ЛЮДИЙ ПОГИБЛО ЧЕРЕЗ БУРЮ.

ШИКАҐО, Илинойс, 20. червня. — З ріжних околиць в долині рік Місісіпі та Огайо доносять про страшні матеріяльні втрати, спричинені сильними бурями. Рахують, що шкода виносить понад 2 міліони долярів. Досі нараховують 7 жертв в людях.

10 ОБЖАЛОВАНИХ ЗА РАБУНОК ПОЧТИ З ПОЇЗДУ.

ШИКАҐО, Илинойс, 20. червня. — Велика лава присяжних суддів постановила нині поставити перед суд за рабунок вартісних паперів з почтового возу зелізниці 10 арештантів.

СУДДЯ МАЄ СЛУХАТИ СОБАК.

БРИДЖПОРТ, Конетикат, 20. червня. — Висшому судови сього стейту прийшлося вирішити питанне, чи 20 расових собак своїм уїданнем можуть докучити сусідам так, щоби аж пошкодити їх здоровлю. Коли суд став вирішувати се питанне, він прийшов до переконання, що його не можна вирішити так довго, поки один зі суддів не піде на місце та не послухає на власні вуха собачого лаю.

ПІЗВАЛА ЗА 100,000 ДОЛЯРІВ ЗА САМИЙ СТРАХ ЧЕРЕЗ УКУШЕННЄ.

НЮ ЙОРК, 20. червня. — Жінка Магнаса Томла, колишнього стейтового сенатора з Минесоти, внесла проти Морена, богатого будівничого кораблів, позов о відшкодовання в сумі 100,000 длярів за те, що його пес покусав її й вона боялася довгий час, що собака скажена.

НАЙШЛИ СТАРИННИЙ КІСТЯК.

ПАНА, Илинойс, 20. червня. — В могилі коло одної місцевої фарми найдено кістяк великої людини, який має понад 6 стіп довжини. Догадуються, що сей кістяк походить з передісторичних часів. Коло нього найдено люльку та вазу.

АМБАСАДОР ІТАЛІЇ В ОБОРОНІ ФАШИСТІВ.

ВАШІНҐТОН, 20. червня. — Князь Джелязіо Каетані, італійський амбасадор в Америці, подав до ґазет заяву, що італійському фашистському урядови не грозить упадок, бо всі виновники вбийства соціялістичного посла Матеоті будуть покарані.

ПЕРЕДВИБОРЧЕ НАПРУЖЕННЄ В МЕКСИКУ РОСТЕ.

МЕКСИКО, 20. червня. — Передвиборче напруженнє в цілім Мексику зростає так сильно, що в кількох місцях треба було [illegible] федеральні війська для [illegible] миру.

СКАРБНИК ФАШИСТІВ АРЕШТОВАНИЙ ЗА ВБИЙСТВО ПОСЛА.

РИМ, 19. червня.— За близьку участь в пірванню та вбийстві соціялістичного посла Матеоті арештовано нині скарбника фашистських орґанізацій Марінелі. Мрінелі є особистим приятелем премієра Мусоліні.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕҐІОН ПРИЙМАЄ В ЧЛЕНИ Й НЕ ГОРОЖАН.

Американський Леґіон подає до публичного відома, що він принимає в свої ряди також людий, які не є американськими горожанами. Все, чого треба, аби стати членом сеї орґанізації, се служба в армії Злучених Держав підчас війни та почесна відпустка з армії або фльоти.

ВАРЯТИ ПАРАМИ ХОДЯТЬ.

ШИКАҐО, Илинойс, 20. червняня. — Родина Франкса, котрих 13-літного сина Роберта вбили два студенти-міліонери Ловб та Ліополд, дістали нині знова лист з домаганнєм викупу та зі загрозою, що на случай не зложення викупу буде вбита їх дочка.

Родичі дівчини думають, що се хитра ключка вбийників їх сина примусити родичів убитого хлопця відступити від процесу. Поліція зате думає, що листа писав якийсь божевільний, який правдоподібно зійшов з розуму, начитавшися про справу Ловба й Ліополда.

ФИЛИПИНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ НА ДЕМОКРАТИЧНІЙ КОНВЕНЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 20. червня. — Сюди приїхала делеґація филипинців, яка має старатися, щоби демократична конвенція заявилася в своїй програмі за сейчасовим проголошеннєм повної незалежности филипинських островів.

НОСЯТЬСЯ З КРОНПРИНЦОМ ЯК КУРКА З ЯЙЦЕМ.

БЕРЛІН, 20. червня. — Бувший німецький кронпринц дістав тільки запрошень в гостину від ріжних німецьких шляхтичів та банкирів, що задумує оставати в Німеччині ціле літо.

САРАНЧА НА УКРАЇНІ.

Радянслкі ґазети звідомляють, що на Україні появилося так богато саранчі, що вкрила майже всю землю від Одеси до Ростова і береги Азівського моря. Між Одесою, Миколаївом і Херсоном верства саранчі груба на 10 цм. Саранча утруднює і здержує залізничий рух. Мусіли оставляти поїзди на шляхах. Вся зелень знищена. Влада вислала у навіщені околиці окремі відділи, щоби при помочі хеміяних плинів нищили саранчу.

ПОВІСИВСЯ 9-ЛІТНИЙ ХЛОПЧИНА.

У Альбрехтсдорфі (в Чехії), Гуґо Людвік, ученик народної школи. Самовбийство поповнив у батьківськім саді. Причина цьому незвісна. Тому три місяці повісився у цьому самому саді його батько. Лікарі і педагоги кажуть, що дитина несвідомо наслідувала батька.

ВІДЗНАЧЕННЄ УКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТКИ.

Межи іменами студенток так званої Бернардівської Колеґії при Колумбійськім університеті в Ню Йорку є імя Українки, панни Йосефіни Яремівної.

П-на Й. Яремівна родилася в Америці, ходила наперед до Вашінґтон Ервинґ Гайскул, відтак до Конетика Коледж у Ню Лондоні, Конектитак, а відтак перейшла до Барнард коледж. Вона студіювала ботаніку та бактеріольоґію, і дня 4. червня сього року дістала степень „бечелера оф артс" та свідоцтво з природничих наук.

Вона далася нераз пізнати з виступів на концертах. Звичайно співала вона українські пісні в українськім народнім строю та добувала для української музики признанне від мериканських ґазет.

ЗАМОВЛЯЮТЬ СОБІ ЦВІТИ ЛІТАКАМИ.

БЕРЛІН, 19. червня. — У богатих кругах Німеччини ввійшло послідними часами в моду замовляти з чужих столиць цвіти та спроваджувати їх до Берліна літаками.

БЕЛЬҐИЙЦІ ВИГРАЛИ ПЕРЕГОНИ БАЛЬОНАМИ.

БРУКСЕЛЯ, 20. червня. — Перегони бальонами, в яких узяло участь 7 держав, виграв бельґійський бальон. Керманич побідного бальону, де Мютер, вернув бальоном аж зі Шкотії. При його повороті населенне бельґійської столиці врядило йому величезну овацію.

РАДИТЬ ФРАНЦІЇ ПОДУМАТИ ПРО АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОВГ.

ПАРИЖ, 20. червня. — Французький сенатор Тавліб, котрий представляє в сенаті Альзацію, вніс внесок, щоби французький уряд навязав переговори з американським урядом у справі сплати воєнних довгів.

НАЦІОНАЛІСТИЧНО - РОБІТНИЧА ПОБІДА В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ.

КЕЙП ТАВН, Південна Африка, 19. червня.— При виборах до південно-африканського парляменту побідила злука націоналістично-робітнича.

Побито зовсім партію ґенерала Сматса, котрий був провідником підчас війни та через весь час від її кінця. Ґазети навіть противних партій зазначують, що Сматс був таким добрим адміністратором, що шкода, аби уряд його втратив.

КЛОПОТИ АМЕРИКАНСЬКИХ КАВБОЇВ У ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 19. червня. — У сварку межи американськими кавбоями та товариством для запобіження знущанню над звірятами вже вмішався уряд. Уряд станув на становищи, що поліція повинна арештувати за знущанне над звірятами, але не американських кавбоїв, а тих, що уряджують представлення, на котрих квбої деколи мусять ломити кости худобі.

14,000 РОДІВ РОЖ.

ПАРИЖ, 19. червня. На конкурсі рож, уряджених у однім міськім городі, показалося, що французькі огородники відріжняють 14,000 родів рож.

ЗАМІСЦЬ ПОЛЬСЬКИХ „ЗЛОТИХ" — ЗОЛОТІ ПЛЬОМБИ.

В польському соймі посли опозиції поставили інтерпеляцію, що викликала велику сензацію. В інтерпеляції кажеться, що народнє добро, яке є в Народовому Банку розлазиться по всій Польщі. Урядовці уряду для пунцування (стемплювання) забирали золото собі до хати. Якийсь Александровіч робив собі з державного золота золоті зуби. Практичний чоловік, бо хто знає що ще дальще буде? А для Польщі чи не вистарчить „польскі паперови" замісць золотих?

Фашисти хочуть замаскувати скандал парадами.

РИМ, 20. червня. — Фашистські орґанізації відбули тут величезні демонстрації, які видимо мають на меті затерти скандал, викликаний умішаннєм найвизначнійший провідників фашистський орґанізацій в убийстві соціялістичного посла Матеоті.

Опозицийні ґазети ведуть далі завзяту кампанію за розкриттєм усіх людий, умішаних у вбийство. Мусоліні скликав на слідуючий понеділок засіданне кабінету міністрів, щоби видно нарадитися над справою вбийства. В найблизчі дні після сеї конференції Мусоліні виступить перед обома палатами італійського парляменту з промовами про скандал.

ЕРІО СПОДІЄТЬСЯ ВІДБУДУВАТИ АНТАНТУ.

ПАРИЖ, 20. червня. — Французький премієр Еріо вибирається завтра до Лондону на конференцію з анґлійським премієром Мекдоналдом.

В розмові з ґазетярами говорив він, що він сподіється полагодити всі найважнійші справи в короткій розмові при люлці, бо оба премієри вже згідні в засаді в усіх головних справах. Він має надію, що він наново воскресить анґлійсько-французьке порозуміннє.

ЕРІОТ МАЄ ПИТАТИ АМЕРИКУ ЗА ВИЗНАННЄ РОСІЇ.

ПАРИЖ, 20. червня. — В ґазетах появилася вістка, що французький премієр Еріо має питатися Злучені Держави, чи вони думають визнавати большевицький уряд у Росії.

ЗАДУМУЮТЬ ПОСТАВИТИ ЛІҐУ НАРОДІВ НА СТОРОЖІ НАД НІМЕЧЧИНОЮ.

БЕРЛІН, 20. червня. — Анґлійський уряд збирається заборонити американським кавбоям, що виступають тут на виставі, вязати худобу, як се вони роблять на американських пасовисках.

НЕ ВСІ ҐАЗЕТИ ЛЮБЛЯТЬ НОТУ ҐЮЗА.

ТОКІО, Япан, 20. червня. — В кількох японських ґазетах появилися нові голоси про ноту американського уряду до японського в справі заборони японської еміґрації. Ґазети пишуть, що американська нота є гарна в словах, але фалшива в серци.

БОЛЬШЕВИКИ ЗНОВА ЗАЧІПАЮТЬСЯ З КАТОЛИКАМИ.

РИҐА, 20. червня. — З Москви йдуть нові вістки про переслідування католиків большевицьким урядом. Аґенти політичної поліції арештували ряд законників та законничок за те, що вони навчали діти своєї релігії.

СМЕРТЬ ДВОХ АНҐЛИЧАН, ЩО ЙШЛИ НА НАЙВИСШУ ГОРУ СВІТА.

ЛОНДОН, 20. червня. — Сюди наспіла коротка вістка, що Джордж Лі Малорі та А. С. Ервін, два анґлійські подорожні з анґлійської експедиції на Еверест, найвисшу гору світа, погибли підчас спроби вдертися на сей шпиль. Близших подробиць про випадок не подано.

МАЮТЬ ЗАБОРОНИТИ АМЕРИКАНСЬКІ ЗАБАВИ.

ЛОНДОН, 20. червня. — Анґлійський уряд збирається заборонити американським кавбоям, що виступають тут на виставі, вязати худобу, як се вони роблять на американських пасовисках.

ВІДКРИЛИ БАКТЕРІЇ ХУДОБЯЧОЇ ЗАРАЗИ.

БЕРЛІН, 20. червня. — Німецькі бактеріольоґи (вчені, що досліджують бактерії, дрібненькі заразки недуг) Дамер і Фрош, професори пруської ветеринарійської школи, відділили бактерії писко-ратичної недуги, кладучи тим самим основи для винайдення ліку на сю страшну заразу.

ЛЕТ АМЕРИКАНЦІВ ДОВКОЛА ЗЕМЛІ.

РАНҐУН, 20. червня. — Два американські літаки, що летять у дорогу довкола світа, прибули нині сполудня до Ранґуна, де їх витали американські та анґлійські урядники.

(Ранґун є столицею провінції сього самого імени, що належить до полудневої Бурми та лежить у Британській Індії).

ПОЗОВ ЗА ДИКАРСЬКІ СВЯТОЩІ.

БЕРЛІН, 20. червня. — Конзуль Ліберії, муринської републики в Африці, вніс до німецького суду в Гамбурґу позов проти Ганса Шомбурґа, німецького оператора рухомих образків, та домагається в нього звороту святого каменя з крокодилем без хвоста.

Камінь сей, на котрому виритий образ аліґатора (величезної ящірки) без хвоста, був предметом почитання серед Муринів Ліберії. Богомільні Мурини сходилися на сотки миль, щоби віддати йому поклон. Шомбурґ каже, що він сей камінь купив собі за фунт анґлійських штерлінґів, а ліберійський конзуль каже, що він його не купив, а лише заплатив за право відфотографовання.

Гамбурський суд забрав камінь і держить його в секвестрі, поки справа не буде вирішена в усіх інстанціях.

ТУРКИ ЗБИРАЮТЬСЯ З ГАРМАТАМИ ПРОТИ ГРАДУ.

КОНСТАНТИНОПОЛЬ, 20. червня. — Міністерство рільництва висилає величезну масу гармат на боротьбу проти градів, які навістили Малу Азію та наробили великої шкоди.

ПАРИЖ, 20. червня. — Нині покінчилася десята з ряду лїцитація марок зі збірки ґрафа Ферарі де ля Ренотієр. Ся продаж принесла 120,000 долярів, а всі дотеперішні продажі разом дали 1 міліон 400,000 долярів. Остається ще до продажі така маса рідких марок, що властитель дістане за них більше як два міліони долярів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ВІДКЛАДАЙМО

Пише один член до канцелярії Українського Народного Союза:

„Мав я тут у Питсбурґу одну знакому родину. Добрі люди, але я знав, що вони нічого не розуміють про потребу обезпечення. Бував я кілька разів у гостині та зговорювався за кождим разом про запомогову орґанізацію. Але якось ніколи не приходило до того, щоби я їм поставив виразно питанне приступлення до Українського Народного Союза.

„Аж колисьтут, ідучи до них у відвідини, я постановив собі твердо, що тепер скажу їм отверто, чого їм треба. Зайшов. Дома була лишень жінка та її старший син, — буде йому вже яких 17 літ. Став я з ними наводити розмову на діло. Хлопець не розуміє, а жінка не потягає. Бачу я, що нічого не вдію. Думаю я собі: Чи не добреби було підійти до мужа. І кажу її: „А муж ваш де?" А жінка мені на се каже: „Хибаж ви не знаете, що його вбило?" Я очи видивив. „Ні, не знаю", кажу щиро. Стала вона мені розказувати. Так і так, пішов здоров до фабрики і вже не вернув домів. Відставили з фабрики просто до шпиталю, але там лишень сказали, що він таки нежиний. Зелізо на нього впало...

Став я тоді її говорити: „То ваш небіщик відкладав асекурацію з дня на день, а тепер ви те саме робите?" Не довго я з нею говорив. Виділа вона скоро, що то значить відкладати на завтра. Ще того самого місяця вона прийшла на збори нашого відділу і вписалася до Українського Народного Союза разом зі своїми дітьми!

НЕ ПЕРЕОЧУЙМО СЕБЕ САМИХ

Є в Злучених Державах запомогова орґанізація, що зветься Соединеніе Греко-католическихъ Русскихъ Братствъ. Працює вона серед нашого народа, головно серед наших братів, що вийшли зпід колишньої мадярської окупації. Певно й богато українських греко-католиків з Галичини належить до неї.

Орґанізація се наскрізь католицька, себто до неї може належати лишень людина, що признається до греко-католицької віри. Сьому не можна нічого дивуватися, бо члени кождої орґанізації мають право обмежувати членьство своеї орґанізації так, як їм подобається. Однак, згадана орґанізація в своїм статуті пішла поза обмеженне членьства до самих греко-католиків. Якраз тепер, з приводу наближаючоїся конвенції сеї орґанізації, її уряд остерігае членів, що статут орґанізації постановляе, що такий член, хто е „Українець-радикал або схизматик" не може бути делеґатом на конвенцію сеї орґанізації.

Як бачимо, статут мішае український націоналізм зі „схизматизмом" та „радикалізмом". До того друкується осторогу ще й по анґлійськи так, немовби орґанізації ходило о напятнованне Українців перед американською публикою сим словом „радикал", яке вони розуміють зовсім по свому.

Якби ся точка була в статуті москвофільської, православної орґанізації, то сьому не можнаби подивуватися. Коли се однак стрічається в постановах греко-католицької орґанізації, то се справді дивно. Чейже українське католицьке священьство з Галичини має ще тільки впливу на своїх товаришів, священиків тої самої віри серед братів з Підкарпаття, щоби вони викинули такі образливі уступи. Вони можуть собі викидати і „радикалів" і „схизматиків", але не повинні лучити ні з одним ні з другим українства.

ПО ОБОХ БОКАХ КОРДОНУ

Час від часу появляються в американських ґазетах цвітки польської державної пропаґанди. То про стан „польського" мореплавства; то про розвій „польського" нафтового промислу; то про доспіхи польського державного скарбу; то побіду польської повоенної відбудови; тощо. При кождій новинці не забували додати польський імперіялістичний хвіст, щоби видно, що й Польща не проста собі птиця, а з великим хвостом, як пава. В кождій нотатці говориться то про землі Галичини, то про врожай на Поділю, то про ліси на Поліссю та Білій Руси. Приучують Американців, щоби вони запамятували сі ґеоґрафічні імена в злуці з Польщею.

Зовсім така сама пропаґанда йде з другого боку кордону. Кілько разів приходить телеґрама з Москви, за кождим разом згадуються про всі части Росії, і ніколи не забудеться додати хочаб словечком про полуднево-російське місто Одесу, або про полуднево-російське місто Київ, або про полуднево-російське місто Харків. Кілько разів іде мова про врожаї, та про стан промислу, та про розвиток кооперації, та про щонебудь другого в Росії, то все згадується попри Сибір та Волгу й Царицин також південну Росію та її частину Україну. День за днем цокотять московські телеґрафічні машини цілому світови в мозок, що Україна се південна Росія, частина великої імперії, підлеглої царям у Москві.

Сими днями дійшло до того, що про Україну телеґрафує один Поляк з Варшави, а з Москви телеґрафує про Україну другий Поляк. Ріжниця межи ними лишень така, що міністер Ґрабскі телеґрафує про галицьку нафту, що вона польська, а комісар Дзержінські телеґрафує про українські врожаї на Запорожу, що вони московські. Оба панове Поляки згідні в тому, що ні українські хліби ні українська нафта не належуть до українського народа.

ЗАЗДРІСТЬ.

З празьких вражінь.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Хто має розплющені очі й вражливе серце, тому аж надто часто трапляється у Празі нагода перейматись почуттям пекучої, їдкої заздрости.

Не на те наш брат-еміґрант заздрить Чехам, що вони ситі й багаті. Ситих і багатих народів є на світі чимало. От мені одна землячка з Копенгаґи з міжнародньої жіночого конґресу:

„Були ми там і тут — і де ми тільки не були — та мало надії — всі вони дуже ситі, щоб зрозуміли голодного"...

Чужа ситість отже викликає в нас почуття досади, коли хочете — почуття легкої зневаги, але почуття заздрости? — ні, для цього ми занадто ідеалісти.

Ту пекучу, їдку заздрість викликає в нас не що инше, як чеська **державність.** Саме **чеська,** а не яка-небудь инша. Попадаючи в яку-небудь стару, давно істнуючу державу, український еміґрант не має підстави до порівнань: віддаленне між нами й ними занадто велике. Там за державою стоять віки росту й розвитку, там держава й нарід вже давно зрослись в одне ціле — нам лишається тільки дивитись і вчитись, а заздрити нема чого.

Але Чехи! Ще яких півшеста року тому вони були там, де ми нині. На їх землі хазяїнував чужий, ворожий уряд, їх інтеліґенція була розвіяна під усі вітри, цвіт їх робітництва й селянства пропадав на чужині. Та що! ми тоді стояли краще від них, і не один Українець може собі пригадати, як київські Чехи тоді шукали з нами „контакту", як по редакціях та міністерствах нас раз-у-раз одривали від роботи чеські відвідини.

Дивлячись нині на те, як блискучо функціонує чеський державний апарат, як кожда шрубочка їх державного механізму бездоганно сповняє свою службу, як та державність пристала до чеського народного орґанізму, мов добре пошита одежа, — український еміґрант **не може** не заздрити.

Це все ми також могли б мати! Ми також нічим не гірші від Чехів! І ми вже це мали — **майже** мали. Так майже...

• • •

Особливо гостро починає гризти те почуття заздрости, коли наш брат-еміґрант випадково стає свідком **маніфестаційних** проявів чеської державности.

Буденне життя чеської держави більше-менше нагадує всяке буденне життя. Тиха, але вперта боротьба з „меншостями", партуйні чвари, досить численні прояви корупції, запобігання ласки „великих мира сего"... Поруч з цим і багато доброго, творчого. Але загалом — нічого особливого, нічого такого, що безнастанно гризло б „бездержавного" Українця.

Та коли настають оті моменти маніфестаційного прояву чеської державности — а зехи знаменито вміють їх улаштовувати, — тоді „бездержавний" Українець почуває себе особливо обездоленим та упослідженим.

• • •

Ось вам малий епізод.

У днях 31. травня — 2. червня Прага була місцем міжнародного музичного свята. Цвіт европейської музики зібрався в її мурах.

На перший концерт, що відбувся дня 31. травня, обіцяв прибути президент републики Масарик.

Величезна Сметанова заля, святочно освітлена, вже була зовсім повна. Усі позаймали свої місця, члени оркестру та- [illegible] перед своїми пюпітрами. Але диригент усе не виходить і концерт все не починається. Ждуть президента.

Нарешті якийсь шелест проноситься по залі. Це показався президент у своїй льожі. Одним рухом, наче під впливом електричного удару, усі встають з місць. Президент ледве помітно киває головою, не поспішаючи сідає, й тоді сідає також публика. Концерт починається.

Коли б на місці Масарика був Пуанкаре, Ґеорґ V, Кулідж, Еберт чи який-небудь инший голова **старої** держави, це на мене не зробило б вражіння. Але те, що я бачу у Празі, я міг би, я **мусів би** бачити і в Київі. Київ нічим не уступає Празі, український нарід — чеському професор Грушевський — професорови Масарикови. Не повинні, не сміють уступати!

Майже так саме далеко ми вже й були...

Ба, майже!

• • •

Або таке.

У Празі нині гостює великий французький письменник **Ромен Ролян.** Він є „особистим госте" президента Масарика.

Ромен Ролян не тільки написав „Жана Криштофа", „Вовків", „Час настане", силу инших романів і драм, книги про Бетговена, Ґанді та инших великих людей. Він — не тільки письменник. Він — **„совість Европи",** як його називають загально. Він дивиться на свою письменницьку діяльність, як на післанництво. Його перо служить не забаві, а проведенню великої етичної ідеї — ідеї справедливости.

Він це довів ще цими днями. Його підпис стоїть на першім місці під протестом французьких політиків, письменників і мистців проти білого терору в Польщі.

Чим Толстой був для своеї доби, тим Ролян є для нашої.

Ролян у Парижі, Лондоні, Відні, Берліні чи Вашінґтоні — це не зворушує й з рівноваги не виводить. Але Ролян у Празі, Ролян „особистим гостем президента", Ролян у льожі Масарика і в любій розмові з ним, иншими словами — **демонстративна пошана,** яку Ролян складає пере чдеським народом та його президентом, — це знов будить у душі пекучу, їдку заздрість...

Чому імя Роляна мусить стояти під протестом, де про Українців згадується лише між инщим, згадується лише як про **обект** чужого варварства, чужих насильств? Хіба український нарід того не вартий, щоб Ролян вступив з ним у **безпосередні** відносини, щоб він був „особистим гостем" президента **української** републики, щоб він прилюдно заманіфестував свою пошану до **українського** народу та його голови?

Не так далеко ми вже й були від цього. Всього лише півшеста року тому ми мали шанси, далеко кращі від чеських. І те, що ми нині бачимо у Празі, ми могли б тепер бачити в Київі. І страшна, пекуча заздрість обгортає душу...

• • •

Коли наші люде, що нині перебувають у Чехословаччині, не зробляться переконаними, завзятими й безповоротними українськими державниками, то краще їм було на Україні загинути.

Прага, 2. червня.

Радянин.

ПРОМОВА ПОСЛА ПАВЛА ВАСИЛЬЧУКА,

виголошена в Соймовій Комісії Справ Заграничних дня 28. мая с. р. підчас дискусії над експозе міністра Замойського.

(1)

Шановні Панове! Дехто з моїх шан. передмовців висловив думку, що вислід останніх виборів у Франції, як рівнож перед тим в Анґлії, Данії, а врешті Японії є зявищем випадковим в грі поодиноких осіб. Що не слід переоцінювати того факту, поукуватися глибшого підложа вислідів виборів бо тільки маємо до діла зі зміною осіб, які однак, особливо у Франції і Анґлії, привязані до національних традицій в своїй політиці заграничній, підуть по лінії преємства напрямку своїх попередників.

Я вже при попередній дискусії висловив свій погляд на справу, оцінюючи це, як факт пересуненняся в укладі політичних сил на Заході на ліво, і то значне. Безсумніву е це результат глибокого процесу в суспільно-політичних відносинах повоенного світу, який ще далеко не закінчений, а який знаменуе поглиблення суспільно-політичної свідомости широких мас, низу суспільно-політичного і ступневого приходу його до влади. Через те, цілком доцінюючи значіння в політичній праці окремих осіб, не можу трактувати їх в одірванню від мас, їх настроїв і стремлінь.

Колиби ходило тільки про особи, то очевидно вислід виборів у Франції, з якою Польща звязана умовами приязні і мілітарними конвенціями, не зробив би такий переполох, а навіть констернацію в польських політичних сферах.

Маю вражіння, що для Польщі і польських політиків ця зміна в уладі політичних сил, наступили цілком несподівано. Думалося, що з тої сторони Польща цілковито забезпечена.

Офіційна Франція цілий час маніфестувала свою приязнь до Польщі та чинно її во всьому підпирала. То була Франція национал-реакції і мілітаристичної камарілі. Виспівували ту Францію в Польщі всі політичні польські політики від права до ліва.

Але чаїлася в гущі французьких мас инша Франція, — неофіціяльна, протестуюча. Вона поставила при виборах гасло „війна війні"; виграла вибори, тепер приходить до влади і Польщі прийдеться мати до діла з союзником з обновленим обличчям. Звідси занепокоення Польщі, тому завдячуемо сьогоднішні дебати в Комісії, яка порівнуючи так рідко скликається.

Остання европейська війна розятрила та витворила багато ран в життю не тільки поодиноких народів, але й цілого світу.

Роспочата ніби в імя оборони культури і поневолених націй, привела до результатів як раз противних засадам цівілізації і поступу.

Повоенні трактати явилися наглядним свідоцтвом звіринного впрост мілітаризму і імперіялізму та перемоги політичної реакції над гаслами демократизму. Трактати ці створили нову загрозу миру.

Головною причиною неспокою у Европі безперечно є штучне викроення повоенних границь Европи, без узгляднення національних орґанізмів. Дотичить це, в першу чергу Польщу, яка загарбала величезні терени земель етнічно не польських, — українських і білоруських.

Політична думка західно-европейської лівиці, в пошукуванню нових доріг, привернення миру і европейської рівноваги, виставляе на черґу в розрішенню міжнародніх проблем слідуючі тези:

1) утримання миру,

2) ограничення зброєнь,

3) розрішення міжнародніх конфліктів мирним шляхом через розширенне що до членів і компетенції Лігу Націй.

4) та врешті господарча відбудова Европи і співділання на тому полю.

Що раз, то сильнійше проникае усвідомлення, що удержання миру не удається перевести иначе, як ревізією повоенних трактатів, зокрема ревізію границь. Говорилося тут з обавою, що про це виразно говорив Троцький і Раковський. Я однак мушу вказати, що ще перед ними про це саме, а ще більш рішуче говорив п. Гендерсон в своїй передвиборчій промові, яка наробила так багато шуму в Польщі. Про це рівнож говорили й писали теперішні побідники у Франції п.п. Ерйо, Пенлеве, Блюб та инш., цілком виразно висловлюючи думку, зокрема про Польщу, що належало її замкнути в етноґрафічні границі, бо теперішній стан польських граинць є поводом до переслідувань національних меньшостей і вічної небезпеки війни на Сході Европи.

Що правда думка про ревізію повоенних трактатів і границь серед чинників міжнародньої політики лише поростає, але вона набирае сили і безсумніву мусить стати переконуючим постулятом, як засіб до усунення основного джерела небезпеки нової війни і звязаних з тим страхіть для всіх, що бажають миру, культурної і господарської відбудови.

В Польщі таке поставлення справи викликає нескриваемий страх, з обави на страту великодерж. становища Польщі, до чого мають претенсії польські політичні чинники всіх толків. Звідси, як це не здається дивним для стороннього обсерватора — обава Польщі за приход до влади демократії в Анґлії і Франції.

Побіда в виборах демократії Анґлії, а особливо у Франції, зустрінута була всією польською пресою з великою резервою, а навіть вороже. Резерву проявила як раз преса тих польських політичних чинників, які сливуть за демократію.

Це підкреслюю для того, щоби схарактеризувати, як ставляться до піднесених західньою демократією питань всі рішаючі польські політичні сфери.

Питання про удержання миру, якому загрожують повоенні границі стисло звязано з квестією національних меньшостей, особливо теріторіяльних.

Від такого чи иншого вирішення того питання в недалекій будуччині залежить спокій в цілій Европі завдяки скомплікуванню в цьому ще инших не меньш важних чинників.

Зі всіх европейських держав сучасна Польща творить найбільше джерело небезпеки війни завдяки тому, що половина її теперішньої теріторії се землі етнічно не польські, а українські і білоруські.

Мимо того, що для свого воскресення Польща оперувала гаслом самовизначення народів і через те мала моральну піддержку і у західньої демократії, вона дійшовши до сили і користаючи з ситуації, захватила величезні простори українські і білоруські, відкидаючи в відношенню до них засаду самовизначення.

Французька імперіялістична реакція в своїх цілях чинно піддержувала Польщу в її захватних стремліннях і задержувала діло мира на Сході Европи.

Теперішня констернація серед польських політичних кругів пояснюється не чим иншим, як обавою евентуальних змін в заграничній політиці Франції.

Останній протест французьких демократичних політиків, учених і письменників проти білого терору в Польщі ці обави, очевидно збільшив. Не хочу пророкувати, наскільки на ділі проводирі французької політичної лівиці захотять підійти до розрішення наболілих питань, це діло часу і обставин.

Важний тут сам факт зміни в укладі сил і настроїв в керовничих кругах західної Европи.

Польща тепер є ізольована. Це ствердили всі мої передмовці. Вона стратила в значній мірі впливи за границею. Головною причиною цього є її імперіялізм і мілітаризм.

Панове перебільшують, коли скаржаться на противопольську агітацію за кордоном, „анонімові" меморіяли „безчельних вроґів". Вони, оскільки появляються, то слабо і неповно виявляють силу гнету, який переживаемо. Їх за мало. Трудно. Що-ж панове хочуть, щоб стиснуті за горло не хотіли кричати і кликати на поміч?!...

Ви самі про себе видаете найкраще свідоцтво.

Досить подивитись на далеко посунену поза межі етноґрафічно - польські державні границі Польщі, щоб судити про польську захватність. А арґументи польских політиків та дипльоматів для удержання тих границь, при екстермінаційній системі польського управління на українських і білоруських землях, про що трудно зовсім не знати більш меньш орієнтуючомуся політикови на Заході, є найкращим аґітаційним матеріялом проти сучасної Польщі і вас.

Польща цілий час мала утруднення своеї ситуації на терені міжнародньому завдяки свому імперіялізмові, гнобленню національних меншостей. Тільки тут раблено добру міну, що цего питання не істнує. Не трактувалося воно поважн ої з нашим приходом до Сойму мимо наших рішучих освідчень і протестів.

(Дальше буде).

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР.

Одержавши інформації від членів Українського Національного Хору, подаю їх до відома всіх громадян Америки, Канади та инших:

Перенесші майже двох річну хорову роботу в Північній та Полудневій Америці, Укр. Нац. Хор мусів відпочити від праці. Як завеликий буде відпочинок, спочатку ніхто не знав, бо й самий відпочинок був зроблений не тільки по причині втомленности співаків хору, але й по инших досить важних причинах. Під час свого відпочинку Укр. Нац. Хор підрахував та перевірив свої сили з боку музичного та національного, наслідком чого виявилось, що зазначений хор може працювати не тільки один ще сезон, але далеко більший час, а тому співаки Хору поставили собі завданням безперерви далі голосити світові рідну пісню, а також дати можливість чути людям всего світу не тільки наші народні пісні, але й штучні, великі концертові річі, яких до цего часу Хор не виставляв.

Праця У. Н. Хору, який зараз виявляє з себе громадську орґанізацію, увесь час буде самостійною.

Члени Хору висловлюють надію, що тільки таким шляхом їх будуть підпирати усі українські громади в Америці, Канаді та инші, та допомогати славі української пісні словом або ділом, памятаючи, що цей Хор є цілком наш, народній.

По місячному відпочинку Укр. Нац. Хор приступив до підготовлення нового репертуару на зимній сезон та можливих виступів тепер у літі.

Козак.

З КІНЦЕМ МАЯ 1924 Р. МАЄТОК У. Н. СОЮЗА ВИНОСИТЬ

$1.061.741.19

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛ. УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

відбувшогося на днях 20, 21 і 22. лютого 1924 р. в домі У. Н. Союза під ч. 83 Ґренд ул. в Джерзи Сіті, Н. Дж.

СПРАВОЗДАННЄ ГОЛОВН. ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ.

(7)

Справозданнє своє старатись буду о скілько можна подати як найкоротше тому щоби не забирати много часу днесь на засіданню а відтак в орґані, щоби не повторяти на ново тих цифр, які будуть осягнені в справозданнях головного касіера і головної контролі а вкінци і тому, що обширні справоздання здавав що місяця. Справоздання подаю так як подаєсь що річно до асекураційних департаментів пропускаючи тії табелі, які не є конечними або як це навів повисше будуть вияснені в других справозданнях. Це саме буде відноситись і до справоздання Молодечого Департаменту, якого то фінансовий діл проваджу від часу влучення такого до У. Н. Союза, та про який рівнож даємо справоздання до асекураційних департаментів.

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, 1923

	Mortuary Fund	Reserve Fund	Disability F'd	Nat'l Fund	Orphans Fund	Expense Fund	Totals
Balance from 1922	$478.285.45	$171.377.38	$19.493.67	$ 59.41	$120.602.11	$38.148.33	$827.966.35
Income from January 1, 1923 to December 31, 1923							
Membership fees actually received	$173.701.75	$ 8.056.30	$16.112.60			$55.152.88	$253.023.53
Initiation fees		82.00				164.00	246.00
Total received from members	$173.701.75	$ 8.138.30	$16.112.60			$55.316.88	$253.269.53
Net amount received from members	$173.701.75	$ 8.138.30	$16.112.60			$55.316.88	$253.269.53
Gross interest on mortgage loans	6.650.51	2.803.25			3.000.00		12.453.76
Gross interest on bonds	14.266.00	4.340.00			2.475.25		21.081.25
Gross interest on deposits in trust companies and banks	2.233.64	405.32	323.17		508.60	609.71	4.080.44
Gross rents from society property		600.00				751.60	1.351.60
Sale of lodge supplies						5.942.69	5.942.69
Orphans Fund					32.823.63		32.823.63
Gross profit on sale of bonds					81.65		81.65
Total income	$196.851.90	$ 16.286.87	$16.435.77		$ 38.889.13	$62.620.88	$331.084.55
Amounts carried forward	$675.137.35	$187.664.25	$35.929.44	$ 59.41	$159.491.24	$100.769.21	$1,159.050.90

	Mortuary Fund	Reserve Fund	Disability F'd	Nat'l Fund	Orphans Fund	Expense Fund	Totals
Amount brought forward	$675.137.35	$187.664.25	$35.929.44	$ 59.41	$159.491.24	$100.769.21	$1,159.050.90
Disbursements from January 1, 1923 to December 31, 1923							
Death claims	$103.052.13						$103.052.13
Permanent disability claims			6.925.00				6.925.00
Orphans Fund					10,476.81		10.476.81
Total benefits paid	$103.052.13		$ 6.925.00		$ 10.476.81		$120.453.94
Salaries of officers and trustees, No. 4						5.340.00	5.340.00
Salaries of office employees						50.00	50.00
Salaries and fees paid to Supreme Medical Examiners						193.50	193.50
Traveling and other expenses of officers, trustees and committees						593.63	593.63
Insurance Department fees						188.00	188.00
Rent for soc'y's occupancy of its own bldg						600.00	600.00
Advertising, printing and stationery						1.583.02	1,583.02
Postage, express, telegraph and telephone						653.36	653.36
Lodge suplies						4.572.75	4.572.75
Official publication						35.695.40	35.695.40
Expense of Supreme Lodge meeting						1.676.34	1.676.34
Legal expense in litigating claims						603.25	603.25
Furniture and fixtures						14.50	14.50
Taxes and others expenses on real estate						2.594.40	2.594.40
Bonds of supreme officers						260.00	260.00
Total disbursements	$103.052.13		$ 6.925.00		$ 10.476.81	$54.618.15	$175.072.09
Balance before transfers	572.085.22	187.664.25	29.004.44	59.41	149.014.43	46.151.06	983.978.81
Balance	$572.085.22	$187.664.25	$29.004.44	$ 59.41	$149.014.43	$46.151.06	$983.978.81

БІЛЯНС—СТАН ЧИННИЙ І СТАН ДОВЖНИЙ ВІД 1-го СІЧНЯ 1915 Р. ДО 31. ГРУДНЯ 1924 Р.

	Готівка	Фонд посмерт.	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд запомог.	Фонд народний	Фонд сірітський	Моргечі	Бонди	Реальність	Друкарня	Фонд конвенц.	Разом
З кінцем 1914 р. остало Стан чинний	184.325.46							32.177.00		19.500.00	25.700.00		261.729.46
Стан довжний			49.843.72	101.406.23	12.481.03	35.820.46	62.178.02						261.729.46
З кінцем 1915 р. остало Стан чинний	142.494.83							46.900.00	49.515.00	19.500.00	25.100.00		283.509.83
Стан довжний		51.603.97	39.719.61	115.511.21	8.742.50	8.776.74	59.155.80						283.509.83
З кінцем 1916 р. остало Стан чинний	189.923.55							63.125.00	49.515.00	19.500.00	23.850.00		345.913.55
Стан довжний		115.147.58	31.587.23	117.630.52	9.341.34	7.537.26	64.669.62						345.913.55
З кінцем 1917 р. остало Стан чинний	87.215.56							70.150.00	232.147.00	19.500.00	23.000.00		432.012.56
Стан довжний		193.343.35	29.443.25	119.214.66	9.445.65	6.253.61	74.312.04						432.012.56
З кінцем 1918 р. остало Стан чинний	68.549.02							64.500.00	237.647.00	19.500.00	26.000.00		416.196.02
Стан довжний		161.218.69	27.872.04	118.412.57	8.185.52	5.481.52	90.689.06					4.336.62	416.196.02
З кінцем 1919 р. остало Стан чинний	188.824.59							52.885.00	237.647.00	19.500.00	21.000.00		519.856.59
Стан довжний		236.575.67	29.945.82	131.651.25	10.449.81	5.368.11	94.000.45					11.865.48	519.856.59
З кінцем 1920 р. остало Стан чинний	260.700.98							45.470.00	237.647.00	19.500.00	23.000.00		586.317.98
Стан довжний		303.919.84	24.306.74	144.609.36	9.794.03	1.770.55	100.120.43					1.797.03	586.317.98
З кінцем 1921 р. остало Стан чинний	199.929.86							61.700.00	396.001.63	19.500.00	29.000.00		706.201.49
Стан довжний		395.092.01	26.734.69	157.529.06	12.246.54	209.41	109.416.76					4.973.02	706.201.49
З кінцем 1922 р. остало Стан чинний	119.485.97							194.895.55	460.084.83	19.500.00	34.000.00		827.966.35
Стан довжний		478.285.45	25.884.08	171.377.38	19.493.67	59.41	120.602.11					12.264.25	827.966.35
З кінцем 1923 р. остало Стан чинний	178.342.33							295.220.00	463.416.48	19.500.00	27.500.00		983.978.81
Стан довжний		572.085.22	27.136.62	187.664.25	29.004.44	59.41	149.014.43					19.014.44	983.978.81

Повисша табеля це історія кождого фонду від часу реформи аж по конець грудня 1923 р., як рівнож і всіх фондів разом. Як зростав маєток, можна дуже легко переконатись віднимаючи загальну суму поодинокого року.

	Разом всі фонди	Фонд сирітський під опікою У.Н.С.	Власність У.Н.С.
З кінцем 31. грудня 1914 р. остало	$261.729.46	$ 62.178.02	$199.551.44
В році 1915 прибуло	21.780.37	....	21.780.37
В році 1916 прибуло	62.403.72	2,491.60	59.912.12
В році 1917 прибуло	86.009.01	9.642.42	76.456.59
В році 1919 прибуло	87.844.03	19.688.41	68.155.62
В році 1920 прибуло	66.461.39	6.119.98	60.341.41
В році 1921 прибуло	119.883.51	9.296.33	110.587.18
В році 1922 прибуло	121.764.86	11.185.35	110.579.51
В році 1923 прибуло	156.012.46	28.412.32	127.600.14
	$983.978.81	$149.014.43	$834.964.38

Повисша табеля як рівнож і зіставленне чистого прибутку по літам, вказує, що наша організація росте в фондах як найкрасше. В зіставленню нема поданого року 1918 тому, що в тім році орґанізація переживала тяжку фінансову крізу із за інфлюензи на яку померло сотки наших членів. До зросту майна орґанізації причиняється много і інвестиції майна. В послідних роках інвестовано много готівки в бондах і морґечах, які дають о много більший процент як готівка в банках. Для пояснення хочу навести приріст проценту за послідних чотири роки:

1920 р. прийшло проценту:

з морґечів	$ 2.979.38
з бондів	9.853.12
з банків	6.439.28
Разом	19.271.78

1921 р. прийшло:

з морґечів	2.543.16
з бондів	13.858.35
з банків	5.102.39
Разом	21.503.90

1922 р. прийшло:

з морґечів	3.462.50
з бондів	20.457.86
зиск з бондів	2.585.00
з банків	4.171.13
Разом	30.676.49

1923 р. прийшло:

з морґечів	12.453.76
з бондів	21.081.25
зиск на бондах	81.65
з банків	4.080.44
Разом	37.697.10

Повисший процент додано до тих фондів, з яких були інвестиції.

До повисшого справоздання складаючогося із табельок та рахунків, хочу подати свої уваги і закінчити справозданнє. Маєток орґанізації росте а з ним росте і певність наших членів і нашої еміґрації щодо обезпечення. Літа розметівки минули і від коли Союз став на тревкім фундаменті, вкладок після літ, днесь в протягу двох літ складаєсь більше гроша як попередно за часів розмету за повних 20 літ. Як би еще днесь кто нарікав на реформу, то мусить це бути людина злобна або нічого не розуміюча.

Та по при зріст всіх фондів хочу звернути увагу на одинокий фонд, який не зростає а опадає, а це фонд адміністраційний. На фонд адміністраційний призначено з реформою 7 центів від члена. Колись тих сім центів вповні вистарчало на канцелярію, пейди гол. уряду, податки, опал, світло, друки, відзнаки, платничі книжочки і т. п. Днесь все подорожіло а сума яку побираєтся від членів є та сама. Відзнаки і платничі книжочки вичерпані. Головний рекордовий секретар вказує на брак статутів яких друк винесе понад два тисячі долярів. Сего року ми виплатили з фонду адміністраційного до резервового суму $600 як рент за офіса У. Н. С. за уживанне реальности, яка куплена за гроші фонду резервового, тому що сего домагались асекураційні департамента. Ми старались щадити як тілько можна і много річей відмовляєсь тілько тому, щоби не робити видатків. Жадних дієт тут нема, як рівнож жадних подорожий звичайних чи надзвичайних. Тому то і сегорічні річні збори треба буде заплатити з фонду конвенційного.

Другий фонд, се народний, якого брак дається відчувати. Фонд той зіставь скасований на послідній конвенції, а тут пливуть просьби, за просьбами із цілого світа до міліонової інституції на ріжні культурні цілі, стипендії, запомоги і т. п. Говорю про цю справу тому, щоби оправдатись на всі тії просьби на які годі було всюди відписувати тоді, як вкасі позіставала в фонді народнім сума $59.41, на всі просьби.

ФОНД СИРІТСЬКЕЙ

з днем 31. грудня 1923 р.

Кіляр Олекса, від. 53	$150.00
Кузємчак Микола, від. 113	100.00
Гнат Марія, від. 40	300.00
Гутник Петро, від. 46	100.00
Млинарек Олекса, від. 13	51.82
Кріль Василь, від. 53	134.13
Мохнач Іван, від. 7	41.67
Теник Михайло, від. 78	339.54
Маляр Григорий, від. 53	184.33
Рапавий Василь, від. 28	225.00
Ясінко Юрій, від. 32	50.00
Савко Іван, від. 23	100.00
Телепон Андрій, від. 4	111.92
Товт Іван, від. 84	500.00
Качкош Іван, від. 5	125.00
Гульна Олена, від. 61	500.00
Дзендзель Іван, від. 3	142.85
Войтила Михайло, від. 32	149.85
Ковач Василь, від. 6	400.00
Цепенюк Яков, від. 158	600.00
Кравець Іван, від. 182	397.26
Конколяк Анастазія, від. 144	180.00
Вітковський Юрій, від. 48	250.00
Самуляк Марко, від. 144	400.00
Недбала Михайло, від. 52	300.00
Ярош Михайло, від. 108	250.00
Гатала Михайло, від. 34	50.00
Снильський Павло, від. 134	450.00
Матуш Василь, від. 134	450.00
Павлик Микола, від. 187	500.00
Сенчак Михайло, від. 27	250.00
Пеха Михайло, від. 61	500.00
Зентичка Іван, від. 80	600.00
Шренкель Настя, від. 12	166.70
Ротковський Микола, від. 77	450.00
Бартник Федор, від. 28	600.00
Губяк Симен, від. 14	400.00
Білий Григорий, від. 7	337.50
Левіцький Йосиф, від. 19	500.00
Приймак Дмитро, від. 139	200.00
Грабин Іван, від. 129	500.00
Качмар Михайло, від. 250	450.00
Федор Юрій, від. 292	400.00
Сас Іван, від. 53	200.00
Шкурат Теодор, від. 10	500.00
Шубравський Іван, від. 245	700.00
Лісовський Йосиф, від. 191	400.00
Сліпец Григорий, від. 179	450.00
Пукало Сидор, від. 78	472.00
Шута Іван, від. 300	700.00
Попович Теодор, від. 306	500.00
Отрок Іван, від. 92	368.00
Фединець Тимко, від. 32	425.50
Яропут Микола, від. 46	[illegible]
Гнида Павло, від. 272	[illegible]
Кілляр Андрій, від. 276	425.50
Березний Василь, від. 268	425.50
Ковальчик Стефан, від. [illegible]	[illegible]
Білянський Андрій, від. 74	236.00
Кравец Антін, від. 40	125.00
Галасінський Адам, від. 132	500.00
Мікля Мартин, від. 197	600.00
Сеневич Микола, від. 304	800.00
Солтис Петро, від. 16	500.00
Ілько Стефан, від. 102	500.00
Олійник Семен, від. 349	314.67
Миляр Панько, від. 143	800.00
Хорушко Петро, від. 237	500.00
Суханчик Стефан, від. 250	425.50
Плеш Петро, від. 59	424.50
Прокоп Іван, від. 326	450.00
Талярський Станислав, від. 392	613.40
Лабанович Франко, від. 76	200.00
Забавський Фтадей, від. 40	500.00
Брилевський Петро, від. 301	250.00
Глух Мартин, від. 303	200.00
Венгрин Дмитро, від. 136	400.00
Волощук Онуфер, від. 338	607.90
Папуґа Іван, від. 99	400.00
Захарків Іван, від. 174	485.24
Рикета Микола, від. 57	300.00
Сидор Дмитро, від. 28	330.50
Ґіба Ксеня, від. 104	200.00
Підлипчак Юлія, від. 4	400.02
Слободзян Іван, від. 149	488.65
Мута Григорий, від. 43	112.50
Музика Петро, від. 225	500.00
Мацек Семен, від. 391	333.34
Телепач Марія, від. 373	266.00
Набережний Яцко, від. 19	300.00
Стебелський Мих., від. 102	321.20
Микитко Василь, від. 330	300.00
Липка Тимко, від. 300	450.00
Мулик Юрій, від. 338	500.00
Козуб Олекса, від. 81	375.00
Гавришків Микола, від. 278	450.00
Підлипчак Петро, від. 4	400.00
Никулич Іван, від. 12	378.00
Ференц Іван, від. 360	700.00
Корчинський Теодор, від. 104	600.00
Філовяк Юрій, від. 305	472.00
Окаль Гнат, від. 87	525.00
Граділь Ілько, від. 305	500.00
Кучмій Катерина, від. 36	75.00
Лютик Дмитро, від. 292	189.00
Бойко Роман, від. 209	225.00
Кливак Каспер, від. 67	500.00
Миахльчик Лукаш, від. 195	488.57
Швець Іван, від. 300	80.75
Мендак Іван, від. 107	400.00
Цапик Стефан, від. 244	400.00
Василь Михайло, від. 102	375.00
Вітенько Лука, від. 170	500.00
Ващур Андрій, від. 113	200.00
Янушин Стефан, від. 213	200.00
[illegible] Яцко, від. 277	768.00
Лазорек Яків, від. 1	300.00
Стельмах Іван, від. 146	471.00
[illegible]	189.00
Михайлів Василь, від. 288	600.00
Фаріон Антін, від. 103	189.00
Федуско Василь, від. 276	200.00
Олійник Ілько, від. 124	900.00
Мазуркевич Григ., від. 77	697.70
Юзефович Каітан, від. 370	400.00
Нагребний Тимко, від. 168	650.00
Дзюбан Іван, від. 239	400.00
Дячишин Анна, від. 168	400.00
Фиканич Іван, від. 65	400.00
Васильців Макарій, від. 221	708.50
Задійко Павло, від. 76	189.00
Магура Йосиф, від. 170	400.00
Заходняк Стефан, від. 213	600.00
Корсак Михайло, від. 214	450.00
Андрушкевич Мартин, від. 58	200.00
Лазорек Кузма, від. 153	250.00
Ярчак Іван, від. 295	800.00
Сарабаха Петро, від. 34	250.00
Шупер Йосиф, від. 126	235.50
Сидор Марія, від. 104	971.70
Мельник Григорий, від. 321	400.00
Зілінський Франко, від. 296	300.00
Бахала Франко, від. 99	189.00
Трач Іван, від. 282	500.00
Білас Ілько, від. 217	200.00
Корчинська Катерина, від. 104	400.00
Попаца Іван, від. 155	250.00
Піддубчишин Ілько, від. 70	378.00
Степас Василь, від. 155	500.00
Стельмах Григорий, від. 15	300.00
Савчак Стефан, від. 51	400.00
Носко Флоріян, від. 110	600.00
Лоский Каліо, від. 79	125.00
Горбатій Василь, від. 3	283.00
Данчак Микола, від. 130	200.00
Сорока Теодор, від. 133	333.34
Сторжицький Петро, від. 78	802.50
Шкапій Доська, від. 36	150.00
Зазуля Іван, від. 217	200.00
Криванич Михайло, від. 305	400.00
Кримський Антін, від. 396	300.00
Шабінська Юлія, від. 118	300.00
Вайнар Іван, від. 235	600.00
Марцинишин Петро, від. 225	472.00
Шарон Михайло, від. 76	300.00
Одвард Василь, від. 218	650.00
Ричак Михайло, від. 300	189.00
Плекан Василь, від. 218	473.00
Омелян Григорий, від. 218	141.50
Антонишин Станислав, від. 245	472.00
Курик Дмитро, від. 273	400.00
Шмілик Дмитро, від. 247	300.00
Кузма Макар, від. 87	472.03
Тарбай Василь, від. 38	500.00
Драган Михайло, від. 63	400.00
Яворський Іван, від. 17	300.00
Морикін Іван, від. 95	100.00
Ґайда Юрій, від. 28	800.00
Козій Катерина, від. 118	400.00
Стасюк Кипріян, від. 363	250.00
Ветхач Іван, від. 322	650.00
Олійник Михайло, від. 380	750.00
Карась Катерина, від. 112	1000.00
Бінав Кароліна, від. 243	450.00
Чайка Дмитро, від. 32	300.00
Гладкий Стефан, від. 237	700.00
Білик Микола, від. 20	700.00
Собків Григорий, від. 296	900.00
Сливар Юлія, від. 62	200.00
Швець Яцко, від. 217	300.00
Чагарин Іван, від. 206	500.00
Дзядик Гаврило, від. 23	111.14
Пашук Павло, від. 62	400.00
Озоґа Григорий, від. 29	1000.00
Гнида Андрій, від. 237	600.00
Шкарлат Іван, від. 301	250.00
Прибильський Мих., від. 109	425.00
Дзябка Іван, від. 218	650.00
Гатальський Франко, від. 51	300.00
Кіт Микола, від. 78	500.00
Русин Настя, від. 71	100.00
Вітишин Дмитро, від. 67	800.00
Воєвода Володимир, від. 364	400.00
Цішинський Ілія, від. 330	200.00
Баран Михайло, від. 300	450.00
Мелех Михайло, від. 217	100.00
Твердохліб Василь, від. 243	350.00
Хомик Василь, від. 38	250.00
Кушнір Юрій, від. 288	200.00
Цеплий Йосиф, від. 63	500.00
Бочан Блажей, від. 110	320.00
Михнич Йосиф, від. 380	200.00
Паславський Іван, від. 245	500.00
Міллер Іван, від. 127	433.34
Хорощак Татіяна, від. 295	300.00
Кубішин Яків, від. 365	200.00
Вербович Антін, від. 105	450.00
Варварчин Анна, від. 160	300.00
Гапа Андрій, від. 83	500.00
Великанович Мих., від. 200	250.00
Цілінська Юлія, від. 290	600.00
Тузінський Василь, від. 34	300.00
Леськів Микола, від. 76	250.00
Ярмій Михайло, від. 76	400.00
Мігаль Микола, від. 63	400.00
Стрильчук Володимир, від. 131	125.00
Дик Михайло, від. 54	900.00
Ґеці Марія, від. 85	600.00
Козяк Йосиф, від. 384	450.00
Ґлова Іван, від. 1	250.00
Заслоцький Іван, від. 179	500.00
Савіцький Стефан, від. 179	600.00
Романюк Микола, від. 283	800.00
Атаманчук Іван, від. 379	400.00
Шугайло Катерина, від. 108	600.00
Костюк Апольонія, від. 85	450.00
Грицин Ілія, від. 106	50.00
Сидорович Василь, від. 351	250.00
Ґлова Василь, від. 1	500.00
Бахоровський Андрій, від. 102	500.00
Сиротяк Марія, від. 18	300.00
Гамера Анна, від. 112	200.00
Мельник Йосиф, від. 241	1000.00
Кость Микола, від. 182	50.00
Добровоцький Григ., від. 288	800.00
Козар Іван, від. 384	500.00
Ґрін Блажей, від. 320	100.00
Зубик Афтан, від. 63	350.00
Бурий Теодор, від. 98	250.00
Бобак Михайло, від. 111	200.00
Пішко Микола, від. 254	500.00
Кузьма Стефан, від. 300	450.00
Фариник Данило, від. 213	300.00
Шафран Семен, від. 29	450.00
Зварич Іван, від. 364	200.00
Ґлива Дмитро, від. 104	900.00
Дзят Варвара, від. 108	700.00
Рудавський Михайло, від. 91	90.61
Захарків Семен, від. 146	400.00
Лесняк Микола, від. 136	450.00
Амбіцький Іван, від. 1	500.00
Марків Кирило, від. 282	600.00
Смерек Петро, від. 28	482.12
Смаль Іван, від. 301	600.00
Покітинський Мих., від. 198	600.00
Дошна Афтан, від. 12	142.86
Маркіза Максим, від. 99	400.00
Варян Андрій, від. 39	250.00
Терпливець Ілько, від. 159	400.00
Мельник Петро, від. 270	400.00
Чорненький Григ., від. 10	300.00
Симчак Ілько, від. 2	125.00
Стислий Михайло, від. 172	133.34
Ручинська Текля, від. 193	400.00
Маслюх Тимко, від. 105	400.00
Кіхтан Теодор, від. 274	200.00
Червінка Павло, від. 163	550.00
Крупа Іван, від. 98	500.00
Сівозят Микола, від. 15	333.34
Войтович Дмитро, від. 147	500.00
Ґерльовський Петро, від. 283	150.00
Брошко Йосиф, від. 223	400.00
о. Стецюк Василь, від. 221	500.00
Бачинський Микола, від. 338	500.00
Ґенеґа Ілько, від. 234	300.00
Руґ Володислав, від. 72	600.00
Ковальчик Дмитро, від. 94	500.00
Віркіовська Катерина, від. 108	800.00
Олексів Олекса, від. 259	100.00
Іляшевич Яків, від. 224	301.00
Вислоцький Марко, від. 239	300.00
Юрчак Микола, від. 69	250.00
Сроґій Юрій, від. 59	300.00
Курчицький Микола, від. 218	724.50
Худоба Михайло, від. 342	189.00
Зеленюк Іван, від. 63	283.00
Яськів Василь, від. 132	378.00
Космина Каська, від. 168	400.00
Роман Стефан, від. 254	600.00
Приходько Максим, від. 170	400.00
Волошинович Іван, від. 63	307.64
Ладна Ігнатій, від. 81	100.00
Ревіляк Йосиф, від. 82	378.00
Бучик Михайло, від. 336	400.00
Кулин Дмитро, від. 230	400.00
Разом	$120.708.47
Проценти	28.305.96

Фонд сирітський з кінцем 31. грудня 1923 р. остає ..$149.014.43

Попередними роками було справозданнє, що У. Н. Союз передав свого часу всі виплати сирітські і много виплат посмертних на підставі военного права відносячогося до ворожих чужинців, а які то гроші перебрало правительство до так званого Алієн Праперти Костодієн. Днесь можемо бути о стілько спокійні, що більше трилітні заходи увінчались успіхом і гроші не тілько не пропали а противно тії спадкоємці, які терпеливо видержали, свої гроші отримали. Всіх грошей У. Н. Союз віддав до А. П. Костодієн ....$44,553.03.

До У. Н. С. звернено сирітські і посмертні запомоги	29.096.00
Через конзулів або інших представників піднято	15.457.03

З гроший, які перебрано, обтягнено кошта оборони, кошта поїздок до Вашінґтону в тих справах, як рівнож кошта адміністрації в А. П. Костодієн. Запомоги висилали ми до Галичини доляровими пересилками так що спадкоємці долярами мали спосібність отримати. Спадкоємці, котрі не були повнолітні, їх части перенесено до фонду сирітського і виказано в повисшім фонді сирітськім, проголошенім по імено разом із прочими сирітськими фондами.

ANNUAL STATEMENT JUVENILE DEPARTMENT OF U. N. ASS'N, 1923

	Annuity and Mortuary Fund	Expense Fund	Totals
Balance from 1922	$12.285.75	$2.464.57	$14.750.32
Income from January 1, 1923 to December 31, 1923			
All other assessments or premiums	$12.033.35	$6.016.15	$18.049.50
Total received from insured	$12.033.35	$6.016.15	$18.049.50
Net amount received from insured	$12.033.35	$6.016.15	$18.049.50
Gross interest from banks	323.39	80.90	404.29
Sale of lodge supplies		134.77	134.77
Total income	$12.356.74	$6.231.82	$18.588.56
Amounts carried forward	$24.642.49	$8.696.39	$33.338.88

Disbursements from January 1, 1923 to December 31, 1923

	Annuity and Mortuary Fund	Expense Fund	Totals
Amounts brought forward	$24.642.49	$8.696.39	$33.338.88
Death claims	$ 3.588.00		$ 3.588.00
Total benefits paid	$ 3.588.00		$ 3.588.00
Salaries of office employees, No. 1		1.500.00	1.500.00
Printing and stationery		519.00	519.00
Legal and special expenses		53.25	53.25
Postage, express etc		135.77	135.77
Total disbursements	$ 3.588.00	$2.208.02	$ 5.796.02
Balance	$21.054.49	$6.488.37	$27.542.86

Хочу скінчити своє справозданнє. Я старавсь на скільки ставало сил працювати так скажу без жадних нарікань, старався обробити як слід і всі справи входячі в обсяг мого ділання виповнити як слід. Праці є чим раз більше не тілько в діловодстві зі старими членами як рівнож із дітьми. Скажу що се вдруге стілько праці приходить в близькій будучности і певна річ, що як би не вправа якої набираєсь з кождим днем, ніколи не мігби всего обробити. Та про се шкода говорити, бо Ви не поможете, хочби навіть мали силу, а сама симпатія тут відай ніпричому. Може з часом знайдуться люде, які те все оцінять а тим часом треба тягати дальше.

Дуже богато праці прийшлось перенести із за грошей, а зглядно запомог, відданих до А. П. Костодієн, а які то гроші частинно зістали звернені до орґанізації. Десятки листів і десятки виплат зроблено і справа упорядкована хоч вправді не в цілости та проче викінчиться як спадкоємці дійдуть повних літ або будуть доручені акта потрібні, без яких годі декотрих справ вирішити.

(Дальше буде)

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ.

ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ.

Повість з галицького життя.

(Продовження). (35)

Недуга Павлихи, як це передбачив лікар переходила правильно. По тижневи вона прийшла до памяти. Здавалося, що вона забула ті всі страхіття, які пережила, які спричинили її важку недугу. Ніколи про це не згадувала, за чоловіком не питалася. Вона привикла до цього, що його по цілих тижнях не було дома.

Підліська додержала слова і приїхала недужу навідати. Павлиха зразу дуже зраділа, та не довго, бо опісля дуже збентежилась і начеб соромилась, що пригадала. Стала цілувати Підліську по руках начеб її перепрошувала і стала дуже плакати. Підліська заспокоювала її як могла.

Успокоїлась гостя. Видно, що аж тепер, — Пані моя, говорила крізь слези — як мені страшно соромно перед вами. Бідний мій Василько усі ми бідні. — Де ж йому тепер о тім думати?

— Заспокійтесь, прошу вас, і поки ви не подужаєте, не будемо про це говорити. Я лише запевняю вас, що я вашого сина дуже високо поважаю і ціню.

Та Павлиха заедно перечила головою.

— То вже не можна, не можна, все пропало.

— Нічого не пропало. Подужаєте, то побачите, що все буде гаразд.

Як Підліська відїхала, Павлисі погіршало. Попала знову в обморок. Привезли знову лікаря.

— Знову якесь зворушенне. Коли так далі піде, то я за ніщо не відповідаю.

З того виходило, що приїзд Підліської спричинив рецидиву. Треба було лічити наново.

Василь побивався коло господарства як міг. Молотив збіже і возив до міста. Продав кілька штук худоби, щоб не бути без гроша. Пандяко-ве слідство протяглось, бо до факту у Козака прийшли ще два, до яких Пандяк признався. Пізнали його люде по очах і по голосі. Він кілька разів переказував до Василя, щоб Василь його навідав, та Василь не пішов ні разу.

При розправі присудили йому пятнайцять місяців тяжкої вязниці. Так само і Война, а Шумилови вісім. Шумило й Война домагались засуду за їхне побиття. Та нічого з того не вийшло, бо ніхто не посвідчив, а всі скидались на це, що їх стіна подавила. Черупа принявкару. Його треба було відвезти до Львова до Бригідок, куди стягали злочинців засуджених більше чим на рік.

Перед тим забажав конче побачитись і поговорити з Василем та з жінкою. Павлиха війшла, що приходила до здоровля, а лікар остерігав, що кожде сильнійше зворушення може її вбити. Василь не хотів їхати. Він батька не має, а зі злодіями не хоче мати ніякого діла.

Однак о. Городецький налягав, що він мусить поїхати, і він поїхав.

Через ворота криміналу переходив він мов крізь врата я дові. Його пекло лице від сорому начеб він сам сюди попав за якийсь злочин. Серце так сильно билось, що йому аж дух захапувало. Йому здавалося, що цілий світ на його дивиться і глумиться з його гань би. — Прийшовши сюди не знав куди повернутися, і де за батьком шукати. Припадково стрінув тут свого шкільного товариша, який недавно поступив у суд на практику. Він пізнав Василя зараз.

— Здоров Василю! привітав його весело — ти вже певно попом, давно я про тебе нічого не чував.

— Ні, товаришу, я йно що покінчений богослов.

— Якже, не женився ще? Підожди. Ти либонь заручився з панною Підліською. То чогож не женешся? Боже! Колиб так мені, то яби одного тижня не ждав. А мені ще треба ждати що найменче чотири роки на адютум...

— Я ще не оженився, ріжні були перешкоди...

(Дальше буде).

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЛЬВОВІ.

Дня 2. червня розпочалась у Львові перед судом присяжних карна розправа проти дванайцяти осіб, обвинувачених у злочині державної зради, підюджування до революції з метою заведення радянського державного устрою, організації терористичних комуністичних гуртів, підпалах і т. п. На лаві оскаржених засіли: 1) Степан Вовк, селянин, 56 літ, гр.-кат. з Метенова пов. Зборів; 2) Петро Тенецький, студ. прав, 30 літ, греко-кат., урродж. в Роздолі пов. Жидачів; 3) Микола Коцюба, 32 літ, матурист, греко-кат., з Тернополя; 4) Іван Паньків, 20 літ, абсольв. семінарії, правосл., зі Львова; 5) Михайло Теслюк, 25 літ, студ. фільос., греко-кат., зі Львова; 6) Михайло Литвин, 21 літ, гім. абітурієнт, греко-кат., з Камінки Струм.; 7) Микита Польовий, 38 літ, гр.-кат., кравець з Метенова; 8) Семко Вуличний, літ 23, гр.-кат., стельмах, з Луки; 9) Андрух Подолянський, 23 літ, гр.-кат., селянин з Плугова; 10) Петро Панчишин, 26 літ, гр.-кат., зарібник з Плугова; 11) Рафаель Імбер, 21 літ, студ. прав, Жид, зі Золочева; 12) Казімерж Маєвскі, 20 літ, студ. фільос., римо-кат.

Трибуна складається з радн. Дукета, Гетінгера й надр. Маєра; обвинувачує прокуратор Гіртлер. Лава присяжних складається із самих Поляків-інтелігентів. Боронять адвокати: др. М. Глушкевич, др. Ст. Шухевич, др. Шевчук, др. Грек, др. Кібіц і др. Тумін.

Справа оскаржених тісно вяжеться зі справою пожеж на дворах Хаїма Ліндера у Млинівцях, Ліпінських у Храбужній і Бренгольда у Львовичу, які вибухли в ніч на 30. серпня 1923 р. Тоді то відбувся у Золочеві доразовий суд, якого вислідом було розстріляння Ілька Скочиляса, Миколи Коваля й Олександра Павлишина; Микиту Терещука й Юстина Андрушкова присудили тоді на важку вязницю від 20 до 5 літ. Перед отим доразовим судом стояв також Степан Вовк, але його передано звичайному судови внаслідку його оборони, що він умово не зовсім нормальний. Усіх інших оскаржених, що тепер відповідають перед судом у Львові, арештовано вже після доразового золочівського суду. Всіх їх обвинувачується у приналежності до одної тайної комуністичної організації у Сх. Галичині, яка шляхом терористичних актів буцім то змагала до державного перевороту. Акт обвинувачення (довгий на 38 сторінок!) вказує на Вовка й Тенецького як на організаторів і провідників цієї організації.

Місяць Май — нещасливий для подружжа.

Так вірили вже й в старину. Грецький мудрець і письменник Плютарх у богато своїх творах напоминає молодих, щоби не заключували подружжя у цьому місяці цвіття, бо напевно доживуть неподіваног, розчарувань. Римський поет Публій Овідій Назок у одному дістіху по батьківськи перестерігає дівчата й удовиці від заключення подружжя в цьому місяці. Дівчата й удовиці хай уважають, щоби не ввійшли під подруже ярмо у місяці травні. Котра це робить, хай знає, що не робить добре. Її щастя буде коротке, а дни почислені. Це вірування було вельми поширене і в середновічних часах. Так прим. пише італійський поет із часів трубадурів Алесандро, що в феварі померло богато синів визначних людей і князів, котрі оженилися в цьому нещасливому місяці маю. В Турингії (біля Айзенаха) нарід каже: Подружіння в маю, прикликає смерть (Heirat im Mai, ruft den Tod herbei). Годі сказати, чому би то місяць май мав би бути такий нещасливий для подружжа. Можливо, тому, що залюблені, очаровані красою природи, зеленю, запахом цвітів, не дивляться реально тоді на світ, лише ідеально, романтично. Над цим застановлявся вже й сам Плютарх. Може тому май нещасливий, що стоїть по середині між місяцями квітнем і червнем; а ці місяці є ті допікою богині Венери й Юнани, а ці богині мали пікуються подружжям і любовю. А може вони є в звязи з матірю бога Меркурія, загально поважаною богинею, котра тужними піснями супроводжає душі покійників у холодне підземелля. Деякі кажуть, що назва місяця мая пішла від цього, бо більшість (maiores) кандидатів іде на смерть, а червень (inni iuniores — вливає нові сили у жили молодих людей. Інші знова кажуть що в маю бувають іще часто приморозки, які зморожують цвіти й цвіття.

ЕВГЕН ЧИКАЛЕНКО

СПОГАДИ, ЩОДЕННИК ТА ЛИСТУВАННЄ.

I. том.

СПОГАДИ.

XX. (1905—1907). (73)

З цим не можна було не згодитися: Грушевський та Грінченко ніколи не вжилися-б в одній редакції та й ні в якій справі, як товариші. Обидва вони такої вдачі, що на другорядній ролі не помиряться, кожний з них схоче бути першим і один одному старшинства, булави не попустить. Але Грушевський незрівняно талановитіший, освіченіший та вченіший за Грінченка. Перед його авторитетом схилилися всі Українці, крім тих, що претендували на гетьманство (як напр. Науменко та Грінченко). Останній ясно бачив, що з переходом сюди Літературно Наукового Вістника, переїде сюди і Грушевський, до якого само собою перейде й булава, перейде перша роля серед Українців, от через що він рішуче стояв проти перенесення ЛНВ. до Києва ще в кінці 1905 року і тепер, але Грушевський рішучо заявив, що вже з Нового Року Вістник буде виходити в Києві, хоч би там що, з тих самих мотивів про які він писав нам рік тому назад се-б то, щоб не виробилося двох літератур: галицької та української.

Тим часом прийшла відповідь від Сіміренка, що він слово своє не міняє і допоможе дотягнути газету і журнал до кінця року. Хоч Матушевський і був страшенно змучений, але мусив був знов узяти на себе мученичеський хрест редактора, бо більше нікому. Між нами не було нікого здатного на це, крім Грінченка, але він вступав в журналі Ефремова, якого не випускали з тюрми, та він таки й не хотів братися за газету. За секретаря ми взяли бувшого коректора М. Павловського, бо Козловський втік закордон; у відділах теж були переміни, бо деяких попередніх відділовоців арештовано, а деякі виїхали з Києва, бо газета не виходила цілий місяць. Але Матушевський згодився вести газету тільки часово, доки ми знайдемо собі редактора: він почував себе зовсім хорим, знервованим і втомленим.

Коли ми перебірали в думці людей, що могли-б бути за редактора, то нам спало на думку імя О. О. Русова, колишнього редакт. газети „Трудъ". Справді, кращого нам і не найти: хоч він і старий і, як казали, дуже млявий, але на всю Україну вславився своєю надзвичайно симпатичною вдачею, всі товариші знають його під призвищем „Саша-Янгол".

Я вхопився гаряче за цю думку: я певен був, що імя О. О. Русова вплине і на розповсюження газети і от з яких причин: скільки мені доводилося помічати, то майже всі старіщі свідомі Українці, а про соціял-демократів і казати нічого, холодно, або навіть вороже ставилися до газети, маже всі вважали „Громадську Думку" органом не всеукраїнським а органом маленького гуртка, який вони називали „Грінченко і Ко.", а його не долюблювали скрізь, як найстаріщі так і наймолодчі.

По всіх більших городах України намагалися засновати свій орган і зовсім не дбали про розповсюження нашої газети. Я певен був, що коли на чолі газети стане Русов, всіма поважана людина, то Українці вже не вважати-муть нашої газети гуртковим органом, а всеукраїнським і дбати-муть про її розповсюження. Окрім того я вже знав, що Леонтович ні копійки не дасть на газету, коли в ній Грінченко грати-ме ту саму ролю па певне і Сіміренко відмовляти-меться, а коли на чолі стояти-ме Русов, то може він не ворогувати-ме з газетою. Я зараз написав горячого листа до Русова, до П. Я. Стебницького в Петербург, до Л. М. Жебуньова в Полтаву, до яких знаю, що Русов скоро має приїхати туди на кооперативний зїзд. Всіх умовляв, заклинав умовити Русова взяти редакторство, бо на цей склад редакційного комітету грошей не дадуть і ми останемося без газети.

А тим часом ми знайшли кватирю на Підвальній ч. 6 і почали випускати „Раду". За офіціяльного видавця був Грінченко, а редакторство він зараз же передав на імя М. І. Павловського, фактичним редактором же поки що згодився бути Матушевський. Русов на мій лист відповів, що з Полтави він заїде побалакати зо мною, а коли що нічого рішучого сказати не може, бо вважає себе зовсім нездатним на посаду редактора, що він у цьому упевнився ще тоді, коли був за редактора „Труда" здається 1881 року. З Полтави він справді, разом з д-ром Ярошевичем та Матушевським заїхали до мене в Кононівку, куди я виїхав зовсім хорий на відпочинок. В Кононівці ми в трох насіли на Русова і він згодився ліквідувати свої справи в Петербургі і переїхати до Києва.

Радісний я поїхав у Київ і пішов з цією вісткою до Леонтовича до неї і сказав, що все одно він не дасть і копійки на газету, бо вважає її нікому не потрібною, ніхто нею не цікавиться і т. ин. Я йому кажу, що всетаки вважаю його за спільника, бо він третій рік дасть, але він рішуче відмовився від усякої участи в газеті.

Тоді я рішив піти до небіжчика проф. Антоновича, який тоді недавно повернувся з Криму. В. Антонович можна сказати, єдиний з старих Киян, що в самого початку істнування газети ставився до неї з великим інтересом і співчуттєм. Він залюбки читав її, стежив за всім, що там писалося, раз-у-раз висловлював певні задоволення газетою і підсміювався, з „Києво-старинців", що, як він знав, мало не вороже ставилися до „Громадської Думки". Правда, і він раз-у-раз морщився, коли при сьому згадували Грінченка, називав його раз-у-раз „кулешиком" (маленький П. Куліш), „бактерією розложення" (розкладу) і висловлював побоювання, як би через нього не роспалася компанія, що веде газету, але всетаки роля Грінченка в газеті не відвернула його від неї, як инших старих. Я росказав йому ситуацію справи і просив аби він вплинув на Сіміренка, щоб той підтримав газету і в 1907 році. На жаль проф. Антонович зимою не виходив з хати, то треба було, щоб Сіміренко сам заглянув до нього, але викликати його він не вважав можливим. Я кажу йому, що В. М. Леонтович дуже вороже ставиться до газети і я боюся, як би це не вплинуло на Сіміренка. Тоді проф. Антонович і каже:

— От, як би була тепла погода, то я поїхав би до Сіміренка і в присутности Леонтовича та Софії Іванівни (жінки Сіміренка) і завів би розмову про газету, і що він доводив тут же при ньому паралізувати, то було-б добре. А так, хоч би я заїде до жене сам, то вдома вони можуть його розрадити.

Тим часом холод міцнів і я тратив усяку надію на те, що В. Антонович побуває у Сіміренка. Тоді я почав закликати В. Леонтовича до проф. Антоновича, якого він дуже поважав і з поглядами якого разу-раз рахувався. У В. Антоновича я звів розмову на газету. Леонтович почав доводити, що вона нікому не потрібна, що лучче на ці гроші видавати брошюри, книжки і т. д. В. Антонович, своєю сталевою льогікою, довів йому, що без газети нам тепер існувати не можна, що це є тепер найважніща справа українська. Леонтович спречається:

— Помилуйте, каже, — та ця газета сіє ворожнечу до заможніх кляс, вона підбурює, щоб одібрали землю від поміщиків і т. д.

На це проф. Антонович відповів, що він сам уважає, що земля повинна належати народові, а не панам: народ її засеялив, культивував, обороняв і т. д. та й в нього наша національність, а не в поміщиках, які або пополячились, або покацапились. На це Леонтович каже, що він може ще згодитись, щоб землю викупили, а газета підбурює, щоб мужики дурно видерли її силою; вона співчуває, мало не намовляє палити панські садиби і т. ин. Треба сказати, що Леонтович в 1906 році налили безпричинно зо скільки разів якісь хулігани, на радість адміністрації та панам, які вважали Леонтовича за либерала. Се його дуже нервувало, дратувало; от причина чого він так дражливо ставився до того, що в нашій газеті ніколи не здіймали голосу проти аграрних ексцесів, підпалів і т. ин. На його обурення проф. Антонович завважив:

(Дальше буде).